

Кушнар'ов В. В.

*доцент кафедри інформаційних технологій,
факультет PR, журналістики та кібербезпеки,
Київський національний університет культури і мистецтв*

ІНФОРМАЦІЙНА ОСВІТА УКРАЇНИ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Соціокультурна трансформація та модернізація суспільства під впливом глобалізації та цифровізації втілює нові стратегії міжкультурної комунікації у контексті побудови суспільства знань. Відкрита воєнна агресія Російської Федерації проти суверенної України виявила, з одного боку, значні прогалини в організації кібернетичної безпеки на рівні держави, а з іншого, нові лакуни в системі національної вищої освіти, коли «домінантою поступового цивілізаційного розвитку соціуму є демократичний і гуманістичний складник освітнього процесу» [3, с. 50].

Конститутивні тенденції нинішнього історичного періоду України (реалізація стратегії європейської інтеграції, імплементація міжнародних стандартів та загальноцивілізаційні засади) сприяють еволюції міжкультурної комунікації, оптимізації геополітичної конкуренції та згоді в кіберпросторі. Сучасний етап розвитку та запровадження інформаційно-комунікаційних технологій актуалізує проблему інформаційної безпеки національного інформаційного простору. Ці та інші суспільно-політичні та економічні чинники формують значний запит на підготовку фахівців спеціальності «кібербезпека» для України в умовах новітніх викликів.

Факультет PR, журналістики та кібербезпеки Київського національного університету культури і мистецтв (КНУКіМ) є базовим провідним структурним підрозділом для підготовки фахівців інформаційної сфери. Більш як п'ятидесятилітній досвід розбудови інформаційної освіти «дозволив сформувати сталі традиції, а з іншого боку, фундаменталізувати професійне навчання, інтегрувати в освітню діяльність інноваційні методи, сучасні технології та цифрові інструменти» [1, с. 7–8].

Сьогодні підготовка майбутніх спеціалістів у межах спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (ІБАС) відбувається за такими освітньо-професійними програмами (ОПП): «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», «Документознавство, менеджмент органів державної влади та місцевого самоврядування», «Менеджмент

соціально-комунікаційних мереж. Інтернет-маркетинг», «Менеджмент веб-проектів, дизайн цифрового контенту», «Медіакомунікації та діджитал продакшн» та «Інтернет-журналістика та блогінг». Також кафедра музеєзнавства та історико-культурних цінностей «здійснює підготовку фахівців у сфері експертизи та грошової оцінки об'єктів культурної спадщини, надає можливості працевлаштування в експертних центрах, лабораторіях, музеях, арт-галереях, культурних та мистецьких хабах, а також на Митній службі України» [4] за модернізованою освітньо-професійною програмою «Експертиза історико-культурних цінностей».

Масштабні перетворення інформаційного простору спонукають до осмислення пріоритетності інформаційної освіти через превалювання цифрових технологій в усіх сферах життєдіяльності та усвідомлення розширення інформаційного впливу на відносини в суспільстві. Чільною рисою сформованого інформаційного суспільства в Україні, на наше переконання, є: 1) домінуючий вплив електронної сфери; 2) розгалуження цифрового середовища; 3) стрімке зростання значення інформації в житті пересічного українця; 4) поширення гаджетів; 5) популярність соціальних мереж та застосунків тощо.

«Нові виклики, які несе з собою перехід на 5G-мережі, функціонування яких кардинально залежить від коректної роботи програмного забезпечення, а впровадження нової технології матиме нові непередбачувані загрози; пандемія COVID-19 матиме доволі довготривалий вплив на світовий порядок, посилюючи роль електронних комунікацій у всіх сферах життєдіяльності суспільства, що підвищує ступінь вразливості процесів обробки інформації, зокрема персональних даних; післявоєнна відбудова України потребуватиме великої кількості фахівців найвищого гатунку у сфері захисту інформації та усунення кіберзагроз. Це вимагатиме належного рівня їхньої підготовки у майбутньому задля розбудови незалежної і процвітаючої держави» [6, с. 32].

Варто наголосити, що в умовах кількасотлітньої інформаційної війни проти українського народу зростає значимість висококваліфікованих працівників національної інфосфери, яких готує визнаний лідер галузевої вищої освіти КНУКіМ. Отже, давно вже назріла необхідність, наявні інтелектуальні ресурси та створені всі умови для підготовки фахівців спеціальності «Кібербезпека» на факультеті PR, журналістики та кібербезпеки Київського національного університету культури і мистецтв.

Згідно даних сайту «Вступ.ОСВІТА.UA» [2], в Україні підготовка освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр та магістр за спеціальністю

«Кібербезпека» здійснюється за освітньо-професійними програмами «Безпека інформаційних і комунікаційних систем», «Інженерія кібербезпеки» та «Безпека систем електронних комунікацій і економіці», «Кібербезпека». Репрезентацію затребуваності означеної спеціальності у межах України засвідчує приклад значимих закладів вищої освіти: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний авіаційний університет, Національний аерокосмічний університет імені А. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», Національний університет «Львівська політехніка», Національний університет «Запорізька політехніка», Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Київський університет імені Бориса Грінченка, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київський національний університет технологій та дизайну, Вінницький національний технічний університет, Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», Державний торговельно-економічний університет, Міжнародний гуманітарний університет, Центральноукраїнський національний технічний університет, Харківський національний університет радіоелектроніки, Херсонський національний технічний університет, Черкаський державний технологічний університет тощо.

Реформована ефективна національна система вищої освіти, яка базується на збереженні багатовікових традицій та підпорядковується законам ринкової економіки, сьогодні утверджується як повноцінний суб'єкт глобального консолідованого інфопростору. «Трансформуючись під впливом глобалізаційних перетворень та інформаційних технологій, система освіти зазнає якісних змін та набуває нових вимірів щодо подальшої перспективи» [5, с. 49].

Отже, підготовка фахівців спеціальності «Кібербезпека» – це: 1) невід'ємний складник інформаційної основи сучасного прогресу України; 2) оптимальний засіб забезпечення потреб українського соціуму; 3) важлива частина комплексного механізму безпеки держави і кібернетичному просторі; 4) фундаментальний фактор конструктивного міжкультурного діалогу, мета якого – упередження конфліктів чи конфронтації та колаборація у післявоєнному світі; 5) повноправний інструмент актуальної інформаційної освіти; 6) комплементарність українським реаліям; 7) перспективний шлях інтеграції України у світовий освітній простір.

Список використаних джерел:

1. Бачинська Н. Домінанти освітнього процесу підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Бібліотека. Наука. Комунікація: Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* : матеріали Міжнар. наук. конф. (4–6 жовт. 2022 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України ; відп. за вип. М. В. Іванова. Київ, 2022. С. 7–9. URL: file:///C:/Users/Oksana/Desktop/2022/2021/3-08/ІВ/ІВ-2022-vsjna/Konf-NBUV-2022/Tezy-S-1/KONF-NBUV-SAJT-2022.pdf. (дата звернення 30 жовтня 2022 р.).
2. «Вступ.ОСВІТА.UA» : вебсайт. URL: <https://vstup.osvita.ua/>. (дата звернення 31 жовтня 2022 р.).
3. Касьян В. Сучасна вища освіта в цифрову епоху. *Бібліотека. Наука. Комунікація: Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* : матеріали Міжнар. наук. конф. (4–6 жовт. 2022 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України ; відп. за вип. М. В. Іванова. Київ, 2022. С. 48–50. URL: file:///C:/Users/Oksana/Desktop/2022/2021/3-08/ІВ/ІВ-2022-vsjna/Konf-NBUV-2022/Tezy-S-1/KONF-NBUV-SAJT-2022.pdf. (дата звернення 30 жовтня 2022 р.).
4. Кафедра музеєзнавства та історико-культурних цінностей. *Київський національний університет культури і мистецтв* : вебсайт. URL: <http://fimfshb.knukim.edu.ua/kafedra-muzejeznavstva-ta-ekspertyzy-istoryko-kulturnyh-tsinnostej/>. (дата звернення 29 жовтня 2022 р.).
5. Кушнар'ов В. В. Концепція розвитку факультету інформаційної політики і кібербезпеки Київського національного університету культури і мистецтв. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів Четвертої міжнар. наук. конф., м. Київ, 20–22 травня 2021 р. / упоряд. М. М. Цілина. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2021. С. 19–21.
6. Кушнар'ов В. В. Національна система кібербезпеки України: виклики та кіберзагрози. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів П'ятої міжнар. наук. конф., м. Київ, 25–26 червня 2022 р. / упоряд. З. М. Сverdлик, М. М. Цілина. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2022. С. 29–32. URL: http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/28.06.22-_Zbirnyk-materialiv_-2022.pdf. (дата звернення 29 жовтня 2022 р.).